

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zdaj je gotovo, da državni zbor na Dunaji se začne 17. dne prihodnjega mesca. Ces. patent od 8. t. m. tako-le ukazuje: „Mi Franc Jožef Prvi po milosti Božji cesar avstrijski itd. naznanjamo: Državni zbor je 17. rožnika (junija) 1863 sklican v naše glavno in stolno mesto dunajsko.“ — Drugi važni oklic je od 21. dne p. m., po katerem se sklicuje deželni zbor erdeljski 1. julija v Sibirj (Hermanstadt). Bravcem našim je znano, koliko se je o tem že govorilo in uganjalo na vse strani; zelo važno je tedaj to, da je zdaj ta zbor pozvan. Po njem se bo stan ogerskih zadev nekoliko razjasnil in marsiktere imenitne vprašanja se bojo rešile ali tako ali tako; sklepalo se bo o volitvah poslancov za državni zbor dunajski, v katerem dosihmal dežela erdeljska (Siebenbürgen) ni svojih zastopnikov imela. Ta zbor bo tedaj po vsem tem, gledé na splošne zadeve avstrijskega cesarstva, najimenitnejši vseh deželnih zborov; zato ne bojo samo Ogri, ktere deloma zadeva ta zbor in kateri od državnega zbora dunajskega nočejo nič vediti, temuč vse druge dežele avstrijske bojo pazljivo poslušale, kaj se bo v Sibirji godilo. Cesarskemu patentu, kateri erdeljskemu zboru predlaga 11 stvari v posvet in sklep, je priložen tudi čisto nov, od prejšnje postave od leta 1790 in 1791 razločni in po pravilih ces. diploma od 20. okt. 1860 in ces. patenta od 26. febr. 1861 zloženi, začasni in le za ta zbor veljavni red za volitev poslancov v deželni zbor, katerih ima biti 125 voljenih, 40 pa od cesarja imenovanih; (ako bojo vsi okraji volili, utegne biti razmera poslancov taka, da bo v zboru kakih 50 poslancov, ki so po rodu Ogri in Sikulci, kakih 75 pa po rodu Rumuncev in nemških Saksoncev). Predsednika in dva podpredsednika deželnega zbora voli cesar iz 6 poslancov, ki mu jih zbor nasvetuje; pravico deželne poslance voliti ima vsak, kdor najmanj 8 gold. davka plačuje in je 24 let star; za poslanca izvoljen biti pa zamore biti vsak, kdor ima pravico voliti in je saj 30 let star. Iz cesarskega patenta, ki določuje vladne predloge zboru, se vidi, da sicer ne ravno vseh, vendar pa veliko želj je spolnila vlada Rumuncem; tako ne stoji med temi predlogi, kar je skupščina rumunska zahtevala, da naj Erdelja bode neodvisna od vsake druge dežele avstrijske (to je, ogerske) in da naj se „ogerski oddelki“ spet zedinijo z njo; tudi zastran tega, da bi šole in cerkve pomoči dobivale iz državne kase in da bi se vseučilišče napravilo iz te denarnice, ne stoji nič v vladnih predlogih; mnogo družih predlogov je pa zelo tako, kakor so jih Rumunci želeli zastran ravnopravnosti njih jezika in vere, zastran rabe treh deželnih jezikov v kancelijah, zastran sostave deželnega zbora, zastran končne uravnave, kako naj se pošiljajo poslanci erdeljski v državni zbor dunajski, kako naj bi se osnovala nova politična razdelitev dežele v okrožja, okraje ali kakor si bodi, zastran nove uredbe političnih in sodniških gosposk, zastran dognanja zemljišne odveze, zastran upeljave gruntnih bukev, zastran zastavnice. — Tu in tam se ni prav vedilo: ali pri rekrutbi tak fant, ki je potegnil srečko (loz) za vojaščino, smé zamenjati v ravno tistem rekrutnem okraji svojo srečko s srečko drugega fanta, ki ga je srečka vojaščine oprostila. Ministerstvo je izreklo, da taka menjava je pripuščena. — Vseh 40 milijonov gold. loterijskega državnega zajema (posojila) od leta 1860 je vzel prvi dnarničar Rothschild, ter je srečke za 100 gold. plačal po 102 gold. in pol. Ministerstvo dnarstva je tedaj dobro kupčijo storilo. —

Vsi časniki so zdaj polni pretresovanja tistega odgovora, ki ga je o poljskih zadevah ruska vlada dala angležki, francozki in avstrijski, pa je tudi res ni zadeve, ki je zdaj važniša memo te: kaj se bo v prihodnje zgodilo. Odgovori ruske vlade so zelo različni; odgovor avstrijski vladi je najkrajši pa goriup, naj prijazniši je francozki, naj obširniši je angležki. Kakor se iz časnikov vidi, ni nobena vlada s temi odgovori zadovoljna, čeravno se francozka dela zadovoljna. Ruska vlada je odgovorila le v splošnem obziru, ker tudi le tako splošno so se glasile pisma vseh vlad do nje; angležko in francozko vlado nagovarja ruska v svojem odgovoru prijazno, naj ji bolj na drobno poveste, kako bi se dalo Poljcom zadovoljiti brez žaljenja pravic ruskih. Iz tega je očitno, da je zdaj ves svet radoveden, kaj bojo ruskemu odgovoru odgovorile avstrijska, francozka in angležka. Po besedah angležkega ministra Russela bo zahtevala angležka vlada, ki naj ostrejše postopa, da se Poljcem dá ustava že leta 1815 jim zagotovljena: da bi se Poljska odcepila od Rusije, tega nočejo Angleži (čeravno take misli nek v srcu skriva cesar Napoleon), ker tako odcepljenje bi se dalo dovršiti le z vojsko, Angleži pa nočejo vojske, če ne bo največje sile. Pravijo, da v tem duhu bo odgovorila angležka vlada; ker bodete avstrijska in francozka, se še nič prav ne vé. Poljaki in Rusi se neprenehoma hudo bojujejo; dosegli pa niso ne ti ne uni še nič. Vojskovodja Langievich je v trdnjavi Jozefovi zaprt; vladni časnik „Don. Ztg.“ pravi, da je po pogodbi med avstrijsko in rusko vlado od leta 1860 kriv hudodelstva motenja javnega reda vsled §. 66 avstrijske kazenske postave; javalne se mu bo tedaj dovolila prošnja, da bi ga izpustili v Švajco. — H koncu pa še eno smešnico. Časnik „Bukovina“ pripoveduje iz Raranč, vasi blizu Černovic, sledečo povestico: Neki star kmet, udovec, je umrl. Eden njegovih sinov, s katerim sta bila že več let skregana, preklinja očeta še po smrti in celó ne pusti svoji ženi, da bi pomagala očeta na pare djati. Vender ona se ne dá ubraniti, in ko gré mož njeni na polje, smukne žena v hišo očetovo, da bi mu skazala zadnjo pomoč. Kar pride mož domú, in ko zvé, kje je žena, hiti za njo in jo najde pri parah očetovih; zdaj še bolj preklinja očeta, zgrabi celó smertno srajco njegovo in jo hoče mrliču sleči. Pri ti priči pa se vzdigne le dozdevno mrtvi oče, zgrabi sina za roko, pa v tem hipu se zgrudi spet na parah in umerje; sina pa je mrtvaška roka skozi 30 ur tako trdo držala, da se ni mogel ločiti od nje, ves straha prepaden. Ta pravlica se kmali razglasí krog in krog, da cele trume radovednih potujejo v Raranče, kjer pa so zvedili, da vse je le — prazna pravlica, ki se je le zato po svetu raznesla, ker v Bukovini je starodavna vraža, da se mora kakošna prečudna pravlica po svetu zatrositi takrat, kadar zvonár nov zvon lije; če bolj doní laž, lepši poje potem zvon. In ravno za Raranče je takrat zvonár lil nov zvon.

Popravek. V spisu „o luni“ str. 138. I. col. §. 34, namesti: „sila velike okrogle votline“ beri: „majhne (to je, neobširne gledé premernika) okrogle votline.“

Listnica vredništva. Gospodu K: Še dosti bolje kot rimske toplice so po obilnih skušnjah za omenjene bolezni štajarske toplice v Neuhaus-u.

Kursi na Dunaji 12. maja.

5 % metaliki 76 fl. 80 kr. Ažijo srebra 10 fl. — kr.
Narodno posojilo 81 fl. 5 kr. Cekini 5 fl. 26 kr.